

TROPISCHE BEURSZWAM

Rob Chrispijn, Jodenweg 1, 8385 GP Vledderveen

Chrispijn, R., 1998. *Volvariella volvacea*, a tropical surprise in hot summers. *Coolia* 41(3): 172-173.

Een voordeel van karteren is dat je op plekken komt, waar je anders niet over zou peinzen om er een voet te zetten. Geen persoonlijke voorkeur maar de witte-plekken-kaart bepaalt waar je rondkijkt. Op zich een interessante manier om de overheersing van het ego te verminderen. Na 10.000 kilometerhokken word je of verlicht of opgenomen in een gekkenhuis. Gelukkig telt Amsterdam en omstreken maar 400 kilometerhokken. Tijdens onze activiteiten daar in de laatste

vier jaar leerden we een voor ons nieuw biotoop kennen. We bedoelen de reusachtige composthopen waar de afdeling groenvoorziening van de gemeente haar snoeihout en ander organisch materiaal dumpst. Op een aantal plekken rond de stad wordt dit materiaal met bulldozers tot vier meter hoog opgeschoven. De zo ontstane hopen zijn zo'n zes meter breed en vaak tientallen meters lang. Wanneer ze met rust worden gelaten, begint het verteringsproces. Hierbij treedt broei op waardoor de temperatuur in de hoop sterk oploopt. Als je even graaft slaat de damp er van af. De hitte wordt veroorzaakt door de activiteiten van allerlei schimmels. Om hier als paddestoelen te kunnen gedijen, moet je tegen onverwachte schokken kunnen. Om de zoveel tijd wordt zo'n composthoop opnieuw opgezet en de daarin levende zwamvlokken grondig door elkaar geschud. Inktzwammen zijn van die opportunisten die zich in een dergelijk milieu wel thuis voelen. De Geelbruine donsinktzwam (*Coprinus callinus*) is hier heel algemeen; ook de Valse viltinktzwam (*C. flocculosus*) kom je hier regelmatig tegen. Verder soorten als de Gezonde vlekplaat (*Panaeolus subbalteatus*) en het Moerasbreeksteeltje (*Conocybe subpubescens*).

Als het hierbij zou blijven was er geen aanleiding voor dit stukje. Maar al meteen de eerste keer troffen we op zo'n hoop tientallen exemplaren aan van de Compostchampignonparasol (*Leucoagaricus meleagris*). Dit was langs de Amstel op begraafplaats Zorgvliet. Want ook begraafplaatsen composteren hun organische afval vaak zelf. In Zorgvliet liggen de hopen half in de schaduw. Juli is hier de top maand. Dan verschijnen de liefhebbers van subtropische temperaturen zoals *L. meleagris*. Een prachtige paddestoel die nu in Amsterdam van vier dergelijke locaties bekend is. Deze soort is al uitgebreid in *Coolia* beschreven (Van den Berg & Vellinga, 1998). Daarom kiezen we als 'Paddestoel van het Seizoen' een andere uit het rijtje compostbewoners, namelijk *Volvariella volvacea*, de Tropische beurszwam. Want op deze zelfde composthoop stonden ook enkele donkerbruine beurszwammen. Met hun

begonnen ze al snel een beetje te stinken. Tot mijn verbazing stond deze soort in onze eigen Flora Agaricina door een vindplaats bij Arnhem (Boekhout, 1990). Maar volgens het 'Overzicht' zijn ze inmiddels van vier plaatsen bekend. Hier volgt een beschrijving gebaseerd op het materiaal van Zorgvliet. Waar deze te summier is of sterk afwijkt van de beschrijving in de Flora staat de laatste er tussen haakjes achter.

Hoed: tot 90 mm; convex met brede umbo; centrum egaal sepiabruin, geleidelijk bleker naar de rand toe doordat de hoedhuid fijnvezelig opbreekt en het crèmewitte hoedoppervlak er doorheen schemert. Lamellen: dicht opeen, duidelijk vrij, buikig tot 16 mm breed (tot 7 mm breed); jong bleekcrème, later vleeskleurig rose met fijn gewimperde witte snede. Steel: 85 mm lang, aan de basis tot 36 mm breed, versmallend naar de top toe tot 12 mm; wittig tot bleekbeige, vezelig gestreept (wit tot bleek leerkleurig met waterig grijsbruine longitudinale streping). Volva: zakvormig tot 25 mm hoog, ingescheurd; vuilwit maar plaatselijk bruinachtig tot donkerbruin (soms met rosegelige zweem); min of meer fluwelig oppervlak.

Vlees: wit, na doorsnijden iets gelig aanlopend, vooral in steelbasis (niet vermeld in de Flora). Geur: sterk, onaangenaam, als aardappelen die een winter in de kelder hebben gelegen.

Sporen: onder microscoop licht geelbruin (sporee: rosebruin), 4-sporig, 7-8 x 5 μm (6,5-8,5 x 4,0-5,5 μm). Cheilocystiden: onregelmatig lageniform tot clavaat en dan vaak met een lange snavel, soms tot 75 μm lang, sommige gevuld met kleine druppeltjes (niet genoemd in de Flora). Pleurocystiden lageniform. Pilleipellis een cutis van liggende hyfen waarbij de clavate eidelementen zich soms iets oprichten (met intracellulair, bleekbruin pigment).

De hoofdverspreiding van deze paddestoel ligt in de tropen waar hij ook veel wordt gekweekt, want het schijnt een zeer smakelijke paddestoel te zijn. Misschien wordt de geur op de koop toe genomen. Het kan ook zijn dat ze in ons land sneller beginnen te stinken. Want ze zijn hier natuurlijk niet op hun plaats. Alleen de extreme omstandigheden van de organische afvalhopen bieden de mogelijkheid tot groei en fructificeren. In Amsterdam kennen we de Tropische beurszwam nu van twee groeiplaatsen maar misschien is hij in Zorgvliet alweer verdwenen. Na de rigoureuze omzetting van de broeihoop in het voorjaar van '97 hebben wij hem daar nog niet teruggezien. Maar dat past wel bij het karakter van deze bijzondere zomerpaddestoel: opduiken daar waar de omstandigheden plotseling even gunstig zijn om dan weer (ogenschijnlijk) van de aardbodem te verdwijnen.

Literatuur

- Boekhout, T. 1990. *Volvariella*, pp. 56-64 in: Bas, C., Kuyper, Th.W., Noordeloos, M.E., Vellinga, E.C. (eds.) 1990. Flora Agaricina Neerlandica. Vol. 2. Balkema, Rotterdam.
- Berg, A. van den, Vellinga, E.C. 1998. De Compostchampignonparasol: een gekleurd verhaal over een kleurrijke paddestoel. *Coolia* 41: 35-38.